

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про енергозбереження
(Закон від 01.07.1994 № 74/94-ВР)
Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 30 червня 1999 року N 783-XIV,
від 5 квітня 2005 року N 2509-IV,
від 22 грудня 2005 року N 3260-IV,
від 9 лютого 2006 року N 3421-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про енергозбереження
(Закон від 01.07.1994 № 74/94-ВР)
Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 30 червня 1999 року N 783-XIV,
від 5 квітня 2005 року N 2509-IV,
від 22 грудня 2005 року N 3260-IV,
від 9 лютого 2006 року N 3421-IV

Цей Закон визначає правові, економічні, соціальні та екологічні основи енергозбереження для всіх підприємств, об'єднань та організацій, розташованих на території України, а також для громадян.

У цьому Законі вживаються такі поняття:

"енергозбереження" - діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів;

"енергозберігаюча політика" - адміністративно-правове і фінансово-економічне регулювання процесів видобування, переробки, транспортування, зберігання, виробництва, розподілу та використання паливно-енергетичних ресурсів з метою їх раціонального використання та економного витрачання;

"паливно-енергетичні ресурси" - сукупність всіх природних і перетворених видів палива та енергії, які використовуються в національному господарстві;

"раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів" - досягнення максимальної ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів при існуючому рівні розвитку техніки та технології і одночасному зниженні техногенного впливу на навколишнє природне середовище;

"економія паливно-енергетичних ресурсів" - відносне скорочення витрат паливно-енергетичних ресурсів, що виявляється у зниженні їх питомих витрат на виробництво продукції, виконання робіт і надання послуг встановленої якості;

"енергоефективні продукція, технологія, обладнання" - продукція або метод, засіб її виробництва, що забезпечують раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів порівняно з іншими варіантами використання або виробництва продукції однакового споживчого рівня чи з аналогічними техніко-економічними показниками;

"енергозберігаючі (енергоефективні) заходи" - заходи, спрямовані на впровадження та виробництво енергоефективних продукції, технологій та обладнання;

"енергоефективний проект" - проект, спрямований на скорочення енергоспоживання, а саме: реконструкція мереж і систем постачання, регулювання і облік споживання води, газу, теплової та електричної енергії, модернізація огорожувальних конструкцій та технологій виробничих процесів;

"енергетичний аудит (енергетичне обстеження)" - визначення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів та розроблення рекомендацій щодо її поліпшення;

"менеджмент з енергозбереження" - система управління, спрямована на забезпечення раціонального використання споживачами паливно-енергетичних ресурсів;

"норми питомих витрат палива та енергії" - регламентована величина питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для даного виробництва, процесу, даної продукції, роботи, послуги;

"прямі втрати паливно-енергетичних ресурсів" - втрата паливно-енергетичних ресурсів поза технологічними процесами (вид нераціонального використання паливно-енергетичних ресурсів);

"марнотратне витрачання паливно-енергетичних ресурсів" - систематичне, без виробничої потреби, не зумовлене вимогами технічної безпеки недовантаження або використання на холостому ходу електродвигунів, електродвигунів та іншого електро- і теплоустаткування; систематична втрата стисненого повітря, води і тепла, спричинена несправністю арматури, трубопроводів, теплоізоляції трубопроводів, печей і тепловикористовуючого устаткування; недотримання вимог нормативної та проектної документації щодо теплоізоляції споруд та інженерних об'єктів, яке призводить до зниження теплового опору огорожувальних конструкцій, вікон, дверей в опалювальний сезон (вид нераціонального використання паливно-енергетичних ресурсів);

"нераціональне (неефективне) використання паливно-енергетичних ресурсів" - прямі втрати паливно-енергетичних ресурсів, їх марнотратне витрачання та використання паливно-енергетичних ресурсів понад показники питомих витрат, визначених системою стандартів, а до введення в дію системи стандартів - нормами питомих витрат палива та енергії;

(абзац восьмий і дев'ятий преамбули замінено абзацами згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV, у зв'язку з цим абзаци десятий і одинадцятий вважати відповідно абзацами сімнадцятим і вісімнадцятим)

"вторинні енергетичні ресурси" - енергетичний потенціал продукції, відходів, побічних і проміжних продуктів, який утворюється в технологічних агрегатах (установках, процесах) і не використовується в самому агрегаті, але може бути частково або повністю використаний для енергопостачання інших агрегатів (процесів);

"нетрадиційні та поновлювані джерела енергії" - джерела, що постійно існують або періодично з'являються в навколишньому

природному середовищі у вигляді потоків енергії Сонця, вітру, тепла Землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси.

Розділ І.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства про енергозбереження

Метою законодавства про енергозбереження є регулювання відносин між господарськими суб'єктами, а також між державою і юридичними та фізичними особами у сфері енергозбереження, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів, забезпечення заінтересованості підприємств, організацій та громадян в енергозбереженні, впровадженні енергозберігаючих технологій, розробці і виробництві менш енергоємних машин та технологічного обладнання, закріплення відповідальності юридичних і фізичних осіб у сфері енергозбереження.

Стаття 2. Законодавство України про енергозбереження

Відносини у сфері енергозбереження на території України регулюються цим Законом, іншими актами законодавства України.

Стаття 3. Основні принципи державної політики енергозбереження

Основними принципами державної політики у сфері енергозбереження є:

а) створення державою економічних і правових умов заінтересованості в енергозбереженні юридичних та фізичних осіб;

б) здійснення державного регулювання діяльності у сфері енергозбереження на основі застосування економічних, нормативно-технічних заходів управління;

в) пріоритетність вимог енергозбереження при здійсненні господарської, управлінської або іншої діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів;

г) наукове обґрунтування стандартизації у сфері енергозбереження та нормування використання паливно-енергетичних ресурсів, необхідність дотримання енергетичних стандартів та нормативів при використанні палива та енергії;

д) створення енергозберігаючої структури матеріального виробництва на основі комплексного вирішення питань економії та енергозбереження з урахуванням екологічних вимог, широкого впровадження новітніх енергозберігаючих технологій;

е) обов'язковість державної експертизи з енергозбереження;

(пункт "е" статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

є) популяризація економічних, екологічних та соціальних переваг енергозбереження, підвищення громадського освітнього рівня у цій сфері;

ж) поєднання методів економічного стимулювання та фінансової відповідальності з метою раціонального використання та економного витрачання паливно-енергетичних ресурсів;

з) встановлення плати за прямі втрати і нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

и) вирішення проблем енергозбереження у поєднанні з реалізацією енергетичної програми України, а також на основі широкого міждержавного співробітництва;

і) **стимулювання раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів шляхом комбінованого виробництва електричної та теплової енергії (когенерації);**

(статтю 3 доповнено пунктом "і" згідно із Законом України від 05.04.2005 р. N 2509-IV)

ї) поступовий перехід до масового застосування приладів обліку та регулювання споживання паливно-енергетичних ресурсів;

(статтю 3 доповнено пунктом "ї" згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

й) обов'язковість визначення постачальниками і споживачами обсягу відпущених паливно-енергетичних ресурсів за показаннями приладів обліку споживання паливно-енергетичних ресурсів у разі їх наявності;

(статтю 3 доповнено пунктом "й" згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

к) запровадження системи енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення.

(статтю 3 доповнено пунктом "к" згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Стаття 4. Об'єкти правового регулювання відносин у сфері енергозбереження

Об'єктами правового регулювання законодавства про енергозбереження є відносини у сфері функціонування енергетичного господарства України, проектування, створення та впровадження наукових та конструкторських розробок, пов'язаних з підвищенням ефективності використання палива та енергії, інформаційного забезпечення народного господарства та населення з проблем енергозбереження, а також у сфері управління та контролю за використанням паливно-енергетичних ресурсів.

Стаття 5. Суб'єкти правового регулювання відносин у сфері енергозбереження

Суб'єктами правового регулювання відносин у сфері енергозбереження є юридичні та фізичні особи, в результаті діяльності яких здійснюються:

проведення енергозберігаючої політики та заходів щодо енергозбереження в усіх галузях народного господарства - промисловості, транспорті, будівництві, сільському господарстві тощо,

соціальної сфері та побуті, а також у сфері міждержавного та міжнародного співробітництва;

видобування, переробка, транспортування, виробництво, зберігання та використання всіх видів палива, теплової та електричної енергії, інших ресурсів природного чи штучного походження в частині використання паливно-енергетичних ресурсів;

(абзац третій статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

проведення енергетичного аудиту;

(статтю 5 доповнено новим абзацом четвертим згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV, у зв'язку з цим абзаци четвертий - дев'ятий вважати відповідно абзацами п'ятим - десятим)

виробництво та поставка енергетичного та енергоспоживаючого обладнання, машин, механізмів, конструкційних, будівельних матеріалів та іншої продукції, приладів обліку, контролю і регулювання витрачання енергоресурсів;

науково-дослідні, проектно-конструкторські, експертні, спеціалізовані, монтажні, налагоджувальні, ремонтні та інші види робіт і послуг, пов'язані з підвищенням ефективності використання та економії паливно-енергетичних ресурсів;

роботи, пов'язані з розвитком і використанням нетрадиційних поновлюваних джерел енергії, вторинних енергетичних ресурсів, процесів заміщення дефіцитних видів палива;

визначення пріоритетних напрямів екологічно чистої енергетики і створення нових джерел енергії та видів палива;

інформаційне забезпечення народного господарства та населення з проблем енергозбереження і використання нових джерел енергії та видів палива;

створення ефективних систем управління та засобів контролю за енергозбереженням.

Стаття 6. Державні цільові та інші програми енергозбереження (назва статті 6 у редакції Закону України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

Для проведення ефективної цілеспрямованої діяльності держави щодо організації та координації дій у сфері енергозбереження розробляються та приймаються державні цільові, регіональні, місцеві та інші програми.

(частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

Порядок та умови розробки державних цільових програм енергозбереження визначаються Кабінетом Міністрів України.

(частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

Стаття 7. Освіта і виховання у сфері енергозбереження

Виховання ощадливого ставлення до використання паливно-енергетичних ресурсів забезпечується шляхом навчання і широкої популяризації та пропаганди економічних, екологічних і соціальних переваг енергозбереження.

Знання у сферах енергозбереження та екології є обов'язковими для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням паливно-енергетичних ресурсів.

Навчальні заклади включають до навчальних програм відповідні курси з питань енергозбереження.

Стаття 8. Наукові дослідження

Держава забезпечує умови для проведення систематичних комплексних досліджень у сфері енергозбереження для розробки наукових основ створення новітніх енергозберігаючих процесів і технологій.

Стаття 9. Управління у сфері енергозбереження

Управління у сфері енергозбереження спрямоване на забезпечення потреб народного господарства та населення України в паливі, тепловій та електричній енергії на основі раціонального використання енергоресурсів, скорочення всіх видів втрат паливно-енергетичних ресурсів, здійснення функцій державної експертизи з енергозбереження, контролю, прогнозування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності.

(частина перша статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Державне управління в сфері енергозбереження здійснює Кабінет Міністрів України та уповноважений ним орган.

Розділ II.

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 10. Мета і завдання економічного механізму

Метою впровадження економічного механізму енергозбереження в господарчу практику є інтенсифікація та розширення процесів енергозбереження в умовах становлення та розвитку ринкових відносин в економіці.

Завданням економічного механізму енергозбереження є стимулювання раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, створення виробництва і широкого застосування енергетично ефективних технологічних процесів, обладнання та матеріалів.

Стаття 11. Економічні заходи для забезпечення енергозбереження

Економічні заходи для забезпечення енергозбереження передбачають:

а) комплексне застосування економічних важелів та стимулів для орієнтації управлінської, науково-технічної і господарської діяльності

підприємств, установ та організацій на раціональне використання і економію паливно-енергетичних ресурсів;

б) визначення джерел і напрямів фінансування енергозбереження;

в) створення бази для реалізації економічних заходів управління енергозбереженням у вигляді системи державних стандартів, які містять показники питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для основних енергоємних видів продукції та технологічних процесів в усіх галузях народного господарства;

г) використання системи державних стандартів у сфері енергозбереження при визначенні розмірів надання економічних пільг та застосування економічних санкцій;

д) введення відрахувань від вартості фактично використаних підприємствами паливно-енергетичних ресурсів;

е) введення плати за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів у вигляді надбавок до діючих цін та тарифів залежно від перевитрат паливно-енергетичних ресурсів щодо витрат, встановлених стандартами;

є) застосування економічних санкцій за марнотратне витрачання палива та енергії внаслідок безгосподарної або некомпетентної діяльності працюючих;

ж) надання юридичним і фізичним особам субсидій, дотацій, податкових, кредитних та інших пільг для стимулювання розробок, впровадження патентних винаходів та використання енергозберігаючих технологій, обладнання і матеріалів;

з) матеріальне стимулювання колективів та окремих робітників за ефективне використання та економію паливно-енергетичних ресурсів, впровадження розробок, захищених патентом.

Стаття 12. Фінансування заходів щодо економії та раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів

Джерелами фінансування заходів щодо раціонального використання і економії паливно-енергетичних ресурсів є фонд енергозбереження, власні та позикові кошти підприємств, установ і організацій, Державний бюджет України, місцеві бюджети, а також інші джерела.

13. Стаття 13 втратила чинність

(згідно із Законом України від 30.06.99 р. N 783-XIV)

Стаття 14. Напрями використання фондів енергозбереження

Кошти фондів енергозбереження використовуються для фінансування заходів щодо раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, включаючи науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи у сфері енергозбереження, дольову участь у здійсненні програм структурної перебудови економіки, спрямованої на енергозбереження, розробку та впровадження

енергозберігаючих технологій та обладнання, надання кредитних пільг і субсидій для розробки і реалізації енергозберігаючих заходів і програм.

Кошти фондів енергозбереження використовуються також для розвитку нетрадиційної енергетики, проведення державної енергетичної експертизи, організації підготовки та перепідготовки кадрів, розробки енергетичних стандартів, норм і нормативів, участі в оснащенні підприємств засобами обліку, контролю та управління енерговикористанням.

Частина третю статті 14 виключено

(згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Стаття 15. Взаємна економічна відповідальність постачальників і споживачів паливно-енергетичних ресурсів

Економічні заходи для забезпечення енергозбереження ґрунтуються на принципі взаємної економічної відповідальності і передбачають:

а) компенсаційні виплати та відшкодування збитків споживачам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов паливно- та енергопостачальними установами;

б) відшкодування збитків постачальникам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов споживачами;

в) обов'язок постачальника енергії щодо обов'язкового прийняття заявок споживача на приєднання навантаження та збільшення енергоспоживання з правом постачальника встановлювати договірні ціни на приєднувану потужність та використовувану енергію, що перевищують його виробничі можливості;

г) право споживача енергії на отримання компенсаційних виплат від постачальника в разі примусового обмеження фактично використовуваної споживачем потужності.

Стаття 16. Стимулювання енергозбереження

Стимулювання енергозбереження здійснюється шляхом:

а) надання податкових пільг підприємствам - виробникам енергозберігаючого обладнання, техніки і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів;

б) надання податкових пільг підприємствам, які використовують устаткування, що працює на нетрадиційних та поновлюваних джерелах енергії;

в) пріоритетного кредитування заходів щодо забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів.

Пріоритетному кредитуванню підлягають енергозберігаючі заходи, що вживаються згідно з рекомендаціями територіальних органів державної енергетичної інспекції, включаючи витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки, виготовлення дослідних

зразків та експериментальних установок, впровадження у виробництво високоефективних технологічних процесів, обладнання та матеріалів.

Придбання з ініціативи підприємств - споживачів паливно-енергетичних ресурсів енергозберігаючих технологій, обладнання, матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, а також інвестиції в будівництво енергозберігаючих об'єктів кредитуються на пільгових умовах за наявності відповідного експертного висновку органів управління енергозбереженням. Розмір зниження відсоткової ставки залежить від енергетичної ефективності впровадження енергозберігаючих заходів. Компенсація збитків кредитних установ від зменшення позикового відсотка проводиться за рахунок коштів фонду енергозбереження;

г) встановлення підвищених норм амортизації енергозберігаючих основних фондів.

Перелік видів енергозберігаючого обладнання та норм амортизаційних відрахувань для зменшення оподаткованого розрахункового доходу (прибутку) встановлюється Кабінетом Міністрів України;

д) цільових державних та інших субсидій і безповоротного асигнування на виконання пошукових науково-дослідних робіт у сфері енергозберігаючих технологій і нетрадиційних видів енергії, на виробництво та освоєння нових видів енергозберігаючої техніки та технології.

Розміри податкових, кредитних та інших пільг встановлюються згідно з законодавством України.

Стаття 17. Економічні санкції за марнотратне витрачання паливно-енергетичних ресурсів

Економічні санкції накладаються на юридичних та фізичних осіб за:

а) марнотратне витрачання та прямі втрати паливно-енергетичних ресурсів;

б) несвоєчасне проведення експертного обстеження використання паливно-енергетичних ресурсів, за їх споживання понад показники питомих витрат, визначених системою стандартів, а до введення системи стандартів у дію - нормами питомих витрат енергоресурсів, а також за невідповідність показників когенераційних установок кваліфікаційним показникам;

(пункт "б" частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.04.2005 р. N 2509-IV)

в) невиконання чи несвоєчасне виконання приписів органів державного управління енергозбереженням щодо усунення фактів марнотратного витрачання паливно-енергетичних ресурсів.

(пункт "в" частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Розміри економічних санкцій встановлюються згідно з законодавством України.

Розділ III.

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ У СФЕРІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 18. Завдання стандартизації у сфері енергозбереження

Стандартизація у сфері енергозбереження проводиться для встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів. Стандарти у сфері енергозбереження є основою для застосування економічних санкцій за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів, виробництво енергетично неефективного обладнання та матеріалів.

Стаття 19. Енергетичні стандарти

Державні енергетичні стандарти є обов'язковими для виконання. Вони визначають основні терміни та поняття, організаційно-методичні основи енергозбереження, раціональні питомі витрати паливно-енергетичних ресурсів, методи визначення потреб в енергії, сертифікації об'єктів відповідно до вимог енергозбереження, методи збирання та обробки інформації про витрати паливно-енергетичних ресурсів, вимоги до енергозберігаючих технологій і енергозберігаючого обладнання, вимоги до вторинних енергетичних ресурсів, нетрадиційних і поновлюваних джерел енергії.

Стаття 20. Норми та нормативи витрат паливно-енергетичних ресурсів

Норми і нормативи витрат паливно-енергетичних ресурсів в обов'язковому порядку включаються в енергетичні паспорти обладнання, режимні карти, технологічні інструкції та інструкції з експлуатації, а також у технічні умови та паспорти на всі види машин і механізмів, що споживають паливно-енергетичні ресурси.

На період до введення в дію систем енергетичних стандартів допускається застосування прогресивних норм і нормативів витрат паливно-енергетичних ресурсів.

Порядок установаження норм питомих витрат палива та енергії визначається Кабінетом Міністрів України.

(статтю 20 доповнено новою частиною третьою згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV, у зв'язку з цим частину третю вважати частиною четвертою)

Контроль за дотриманням нормативів витрат паливно-енергетичних ресурсів здійснюється уповноваженим на те Кабінетом Міністрів України органом.

Розділ IV.

ДЕРЖАВНА ЕКСПЕРТИЗА З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГЕТИЧНИЙ АУДИТ

(назва розділу IV у редакції Закону України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Стаття 21. **Обов'язковість державної експертизи з енергозбереження**

Державна експертиза з енергозбереження - система заходів щодо встановлення відповідності показників об'єктів експертизи, які характеризують використання паливно-енергетичних ресурсів, вимогам нормативно-правових актів та нормативно-технічних документів у сфері енергозбереження.

(статтю 21 доповнено новою частиною першою згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV, у зв'язку з цим частину першу вважати частиною другою)

Проведення державної експертизи з енергозбереження є обов'язковим у процесі правотворчої, інвестиційної, управлінської, та іншої діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробництвом та споживанням паливно-енергетичних ресурсів.

Стаття 22. **Об'єкти державної експертизи з енергозбереження**
(назва статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Державній експертизі з енергозбереження підлягають:

(абзац перший статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

а) проекти схем розвитку і розміщення продуктивних сил, проекти розвитку галузей народного господарства, територіальних схем енергозабезпечення, інша передпланова та передпроектна документація;

б) енерготехнологічна частина техніко-економічних обґрунтувань і проектів будівництва нових та розширення (реконструкції, технічного переобладнання, модернізації) діючих об'єктів та підприємств з річним споживанням паливно-енергетичних ресурсів у тисячу і більше тонн у перерахунку на умовне паливо;

в) проекти інструктивно-методичних та нормативно-технічних актів, будівельні норми і правила, документація на створення та придбання нової енергоємної техніки, технології і матеріалів, інші документи і матеріали, що регламентують всі види діяльності у сфері енергозбереження.

Стаття 23. **Державна експертиза з енергозбереження**

Основними завданнями державної експертизи з енергозбереження є:

а) визначення відповідності управлінської, інвестиційної та іншої діяльності цілям енергозбереження;

б) встановлення відповідності передпроектних, передпланових, проектних та інших рішень вимогам законодавства про енергозбереження, діючим енергетичним стандартам і нормам;

в) підготовка експертних висновків, пов'язаних із програмами і проектами у сфері енергоспоживання та енергозбереження.

До проведення державної експертизи з енергозбереження можуть залучатися відповідні органи виконавчої влади, державні науково-дослідні, проектно-конструкторські, інші установи, організації та підприємства, представники, громадськості, експерти міжнародних організацій.

(частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Державна експертиза з енергозбереження здійснюється уповноваженим на те Кабінетом Міністрів України органом.

Стаття 24. Обов'язковість виконання розпоряджень і висновків державної експертизи з енергозбереження

Висновки державної експертизи з енергозбереження повинні враховувати нормативи галузевих стандартів, приведені у відповідність з вимогами цього Закону, і є обов'язковими для виконання.

Негативний висновок державної експертизи з енергозбереження є підставою для переробки програм і проектів та усунення недоліків у не прийнятих в експлуатацію будівлях, спорудах або інженерних об'єктах згідно з висновками експертизи. Позитивний висновок державної експертизи з енергозбереження є підставою для задоволення подання споживача енергоресурсів щодо отримання субсидій, податкових і фінансово-кредитних пільг за рахунок коштів фонду енергозбереження.

(частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Спірні питання, які впливають з висновків державної експертизи з енергозбереження, вирішуються відповідно до чинного законодавства.

Стаття 24¹. Енергетичний аудит

Енергетичний аудит проводиться з метою:

визначення шляхів раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів, уникнення необґрунтованих витрат на проведення енергозберігаючих заходів;

здійснення енергозберігаючих заходів та запровадження менеджменту з енергозбереження;

установлення обґрунтованих обсягів споживання паливно-енергетичних ресурсів;

визначення відповідності фактичних питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів нормам питомих витрат, установленим у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України;

надання висновків щодо ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів у разі поширення на цих споживачів дії економічного механізму енергозбереження.

Порядок проведення енергетичного аудиту встановлюється законом.

(Закон доповнено статтею 24¹ згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Розділ V.

КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ

Стаття 25. Завдання контролю у сфері енергозбереження

Завданням контролю у сфері енергозбереження є забезпечення додержання норм законодавства про енергозбереження всіма державними органами, юридичними та фізичними особами.

Стаття 26. Державний контроль у сфері енергозбереження

Державний контроль у сфері енергозбереження здійснюється Державною інспекцією з енергозбереження згідно з порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.

(частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Державному контролю підлягає енергетичне господарство, що включає всі підприємства і установи по отриманню, переробці, перетворенню, транспортуванню, зберіганню, обліку та використанню паливно-енергетичних ресурсів, розміщених на території України, окремі споруди та інженерні об'єкти інших підприємств і установ, які використовуються для зазначених цілей.

(частина друга статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Державному контролю також підлягає правильність та ефективність використання цільових коштів, виділених з фонду енергозбереження для вжиття заходів щодо раціонального використання та економного витрачання паливно-енергетичних ресурсів.

Повноваження, порядок атестації посадових осіб, які здійснюють державний контроль у сфері енергозбереження, зразки їх посвідчень встановлюються Кабінетом Міністрів України. Посадові особи, які здійснюють контроль у сфері енергозбереження, несуть відповідальність за перевищення повноважень та неправомірність своїх дій відповідно до закону.

(статтю 26 доповнено новою частиною четвертою згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV, у зв'язку з цим частину четверту вважати частиною п'ятою)

Порядок здійснення державного контролю у сфері енергозбереження визначається цим Законом та чинним законодавством України.

Стаття 27. Відповідальність за порушення законодавства про енергозбереження

Порушення законодавства про енергозбереження тягне за собою встановлену цим Законом, а також чинним законодавством України дисциплінарну, адміністративну або цивільну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про енергозбереження несуть особи, винні у:

а) невиконанні вимог щодо підтримання та підвищення технічного рівня енерговикористовуючого обладнання та систем енергопостачання;

б) відмові від надання своєчасної повної інформації, а також фальсифікації даних обліку та звітності щодо енергозбереження;

в) порушенні вимог законодавства України під час проведення державної експертизи з енергозбереження, у тому числі у поданні свідомо неправдивих експертних висновків;

(пункт "в" частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

г) невиконанні вимог державної експертизи з енергозбереження; (пункт "г" частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

д) фінансуванні, будівництві та впровадженні у виробництво нових технологій та обладнання, які не відповідають вимогам енергетичних стандартів і не мають позитивного висновку державної експертизи з енергозбереження;

(пункт "д" частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

е) порушенні встановлених вимог енергозбереження під час проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію, експлуатації підприємств, споруд, транспортних засобів та інших об'єктів;

є) використанні паливно-енергетичних ресурсів з систематичним перевищенням стандартизованих енергетичних рівнів та порушенні інших вимог щодо раціонального використання та ощадливого витрачання паливно-енергетичних ресурсів;

(пункт "є" частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

ж) порушенні строків внесення платежів за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

з) невиконанні розпоряджень органів, які здійснюють державний контроль в галузі енергозбереження, а також у створенні перешкод для нормальної роботи представників цих органів.

Законодавством України також може бути встановлено відповідальність і за інші порушення законодавства про енергозбереження.

Юридичні і фізичні особи повинні відшкодувати збитки, заподіяні ними внаслідок порушень законодавства про енергозбереження, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Розділ VI.
**МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У СФЕРІ
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ**

Стаття 28. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері енергозбереження

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері енергозбереження на державному та громадському рівнях відповідно до законодавства України та міжнародного права.

Якщо міжнародними договором, укладеним Україною, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про енергозбереження, то застосовуються правила міжнародного договору.

(частина друга статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Україна вживає заходів до розвитку та зміцнення міжнародного співробітництва з іншими державами у сфері енергозбереження та у рамках діяльності ООН і організацій, що входять до її системи, інших урядових і неурядових міжнародних організацій щодо розвитку енергетики та енергозбереження.

Стаття 29. Обов'язок іноземних юридичних осіб, іноземців та осіб без громадянства щодо додержання законодавства України про енергозбереження

(назва статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Іноземні юридичні особи, іноземці та особи без громадянства зобов'язані додержувати на території України вимог цього Закону, інших законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері енергозбереження, та несуть відповідальність за їх порушення відповідно до законодавства України.

(стаття 29 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3260-IV)

Президент України

Л. КРАВЧУК